

Recenzja pracy na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu
lekarza Karoliny Jaworskiej
pt. „Zastosowanie wideodermoskopii w diagnostyce wybranych schorzeń powiek”

Recenzje przygotowała dr hab. n. med. Adriana Rakowska, lekarz, specjalista dermatolog-wenerolog, adiunkt w Katedrze i Klinice Dermatologicznej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Badanie dermoskopowe/wideodermoskopowe, oparte na mikroskopii epiluminescencyjnej, jest obecnie złotym standardem w diagnostyce dermatologicznej. Pierwotnym zastosowaniem metody jest diagnostyka chorób nowotworowych skóry, jednakże wraz z jej rozwojem wskazania do jej zastosowania znacznie się rozszerzyły, obejmując zapalne choroby skóry, pasożytnicze choroby skóry, łysienie i choroby paznokci. Wiadomym jest, że pierwotnie opisane struktury/wzorce dermoskopowe nowotworów skóry nie mają zastosowania w tzw. specjalnych lokalizacjach (np. twarz, podeszwy), w których odmienność anatomiczna powoduje obserwację innych objawów dermoskopowych. Taką lokalizacją specjalną są powieki a w szczególności brzegi powiek. W tym przypadku kolejną trudnością jest sama technika badania, wymagająca doboru odpowiednich końcówek dermoskopowych, a także często wywinięcia powieki. Dane literaturowe dotyczące tego tematu są ograniczone, dlatego podjęcie przez Doktorantkę tematu oceny dermoskopowej powiek uważam za celowe i bardzo istotne.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska lekarz Karoliny Jaworskiej (doktorat wszczęty 28.05.2021 w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym) stanowi jednolity tematycznie cykl 4 prac (dwóch oryginalnych i dwóch poglądowych) opublikowanych w indeksowanych czasopismach. Doktorantka jest pierwszym autorem trzech publikacji (1 oryginalnej i 2 poglądowych), a w jednej drugim autorem. Badania, które są podstawą rozprawy doktorskiej lekarz Karoliny Jaworskiej były prezentowane na zjazdach krajowych i zagranicznych.

Ocenię podlegają następujące prace:

1. Karolina Kozubowska, Martyna Sławińska, Michał Sobjanek. The role of dermoscopy in diagnostics of dermatological conditions of the eyelid, eyelashes, and conjunctiva – a literature review. *International Journal of Dermatology* 2021;60(8):915-924. (IF: 3,204; MNiSW: 70)
2. Karolina Jaworska, Martyna Sławińska, Adam Wyszomirski, Joanna Lakomy, Michał Sobjanek. Dermoscopic features of eyelid margin tumors: A single-center retrospective study. *The Journal of Dermatology* 2022; 49: 851-861 (IF: 3,468; MNiSW: 70)
3. Karolina Jaworska, Martyna Sławińska, Michał Sobjanek, Paweł Lipowski. Ophthalmic manifestations of *Demodex* spp. infection – what should a dermatologist know? *Dermatology Review/Przegląd Dermatologiczny* 2021;108(6):485-503. (IF: 0; MNiSW: 20)
4. Martyna Sławińska, Karolina Jaworska, Adam Wyszomirski, Katarzyna Rychlik, Roman J. Nowicki, Michał Sobjanek. Videodermoscopy in the assessment of patients with ocular demodicosis. *Dermatology Practical & Conceptual* 2023;13(2):e2023109.(IF: 2,753; MNiSW: 20)

Wartość naukowa tych prac została już potwierdzona pozytywnymi ocenami recenzentów odpowiednich czasopism.

Sumaryczny wskaźnik oddziaływania (ang. Impact Factor) publikacji wchodzących w skład rozprawy doktorskiej wynosi 9,425 a punktacja Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego 180 punktów.

Rozprawa doktorska składa się z następujących rozdziałów: wykaz publikacji wchodzących w skład rozprawy, wstęp, cele pracy, materiał i metody, omówienie wyników publikacji wchodzących w skład rozprawy doktorskiej, wnioski, streszczenie pracy w języku polskim, streszczenie pracy w języku angielskim, słowa kluczowe w języku polskim, słowa kluczowe w języku angielskim, piśmiennictwo (14 pozycji). Rozprawa obejmuje łącznie 27 stron wydruku i jest uzupełniona o kopie publikacji i oświadczenia współautorów.

Wstęp rozprawy doktorskiej to skrócone ale rzetelne omówienie metodyki badania demoskopowego/wideodermoskopowego, ze szczególnym uwzględnieniem badania brzegów powiek. Doktorantka podkreśla wartość przyżyciowej oceny guzów brzegów powiek, których chirurgiczne usunięcie wiąże się często z okaleczającymi zabiegami. Lekarka Karolina Jaworska omówiła również dostępne metody diagnostyczne demodekozy ocznej, podkreślając brak danych literaturowych dotyczących zastosowania dermoskopii w tym wskazaniu. Ten wstęp do dysertacji stanowi skrócone, ale rzetelne omówienie poruszanych zagadnień.

Celem prac stanowiących jednolity cykl publikacji, będący podstawą do ubiegania się przez lekarz Karolinę Jaworską o stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu, była ocena przydatności badania wideodermoskopowego w diagnostyce nowotworów brzegu powiek oraz demodekozy ocznej.

Cele szczegółowe w/w publikacji klarownie sformułowane przez Doktorantkę to:

- 1) Analiza epidemiologiczna i kliniczna nowotworów powiek ze szczególnym uwzględnieniem guzów brzegu powiek.
- 2) Ocena przydatności badania wideodermoskopowego w różnicowaniu łagodnych i złośliwych nowotworów brzegu powiek.
- 3) Poszukiwanie nowych struktur dermoskopowych ułatwiających praktyczne różnicowanie guzów okolicy powiek.
- 4) Ustalenie przydatności badania wideodermoskopowego w diagnostyce demodekozy ocznej.

Pierwsza praca w cyklu to praca pogładowa, omawiająca rolę dermoskopii w diagnostyce powiek, rzęs oraz spojówek. Systematyzuje ona rodzaje struktur dermoskopowych występujących w poszczególnych jednostkach chorobowych. Omówione zostały techniczne problemy badania dermoskopowego w tej szczególnej lokalizacji (utrudniona dostępność). Wyniki pracy zostały oparte na analizie 45 publikacji, w których sumarycznie opisano badanie dermoskopowe 691 pacjentów. Zostały one zobrazowane zdjęciami klinicznymi i dermoskopowymi jedenastu przypadków z własnej bazy Doktorantki.

Oceniam tą pracę bardzo wysoko. Doktorantka dokonała wnikliwej analizy dostępnej literatury, co świadczy o jej dojrzałości naukowej i umiejętności formułowania własnych wniosków.

Druga praca w cyklu to praca oryginalna, wykazująca efektywność dermoskopii w diagnostyce zmian zlokalizowanych na powiekach. Szczegółowej analizie klinicznej i dermoskopowej poddano 50 wykwitów u 46 chorych. Guzy brzegu powiek stanowiły 25,8% ocenianych zmian. Wyniki analiz przeprowadzonych przez doktorantkę dość jednoznacznie wykazują na możliwość różnicowania dermoskopowego pomiędzy rakiem podstawnokomórkowym a znamieniem skórnym (dwie najczęstsze przyczyny guzów brzegów powiek o zupełnie odmiennym rokowaniu i postępowaniu). Opisane przez Doktorantkę odrębności dermoskopowe raka podstawnokomórkowego, zależne od lokalizacji to: zaburzenia wzrostu rzęs, różowe obszary bezstrukturalne, gwieździste pseudocyty rogowe (*starry milia-like cysts*) oraz chmurkowate pseudocysty rogowe (*cloudy milia-like cysts*) (warto nadmienić że dotychczas nie opisywane w literaturze) oraz naczynia zorientowane prostopadle do dłuższej osi powieki, co również jest nową obserwacją. Podobnie jak w rakach podstawnokomórkowych w innych lokalizacjach, znamienne częściej niż w zmianach niezłośliwych występuje owrzodzenie.

Nowym opisem w literaturze jest obraz dermoskopowy apokrynowego, bezbarwnikowego torbielaka potowego, z obszarami bezstrukturalnymi koloru skóry, subtelnie rozgałęziającymi się naczyniami oraz charakterystycznym żółtym obszarem bezstrukturalnym półksiężycowatego kształtu; ang. *half-moon sign*. W aspekcie zmian barwnikowych brzegów powiek, ze względu na rzadkość występowania czerniaka zlokalizowanego w obrębie brzegów powiek (3 pacjentów w analizowanym materiale), doktorantce nie udało się wykazać istotności statystycznej i sama podkreśla konieczność przeprowadzenia dalszych badań w tym temacie.

Stwierdzam, że omówiona powyżej praca oryginalna stanowi nowatorski aspekt dysertacji doktorskiej i oceniam ją szczególnie wysoko. Opis metodologii i użyte narzędzia statystyczne są właściwe, a wyniki przedstawiono i przeanalizowano prawidłowo. Wnoszą one istotne informacje do światowej literatury i przekładają się na codzienną pracę kliniczną.

Drugim aspektem zmian brzegów powiek, którym Doktorantka zajęła się w swojej dysertacji, jest demodekoza oczna. Trzecia praca omawianego cyklu to praca pogładowa, systematyzująca możliwe manifestacje choroby oraz wynikające z niej powikłania, a także aktualne możliwości leczenia. Można powiedzieć, że jest znakomitym wstępem do czwartej publikacji, w której Doktorantka podejmuje się oceny przydatności badania dermoskopowego w diagnostyce tej jednostki chorobowej. Stwierdzono pozytywną korelację pomiędzy dodatnim wynikiem badania mikroskopowego epilowanych rzęs a obecnością dermoskopowej struktury zwanej z ang. *Demodex tails* oraz madarozy (utrata rzęs), jednakże *Demodex tails* były obecne również u 37,5 % pacjentów z ujemnym wynikiem badania mikroskopowego, które nadal pozostaje złotym standardem w diagnostyce tej jednostki chorobowej.

Wnioski wynikające z w/w omawianych prac, w mojej ocenie właściwie sformułowane przez Doktorantkę to:

1. W populacji Polski Północnej guzy brzegu powiek stanowią istotny odsetek guzów powiek. Najczęstszym złośliwym guzem brzegu powieki jest rak podstawnokomórkowy.
2. Badanie wideodermoskopowe może być użytecznym narzędziem w diagnostyce różnicowej niektórych guzów brzegu powiek. Ocena histopatologiczna wykwitów pozostaje natomiast złotym standardem diagnostycznym.
  - i) Wydaje się, że badanie wideodermoskopowe pozwala na różnicowanie najczęstszych guzów bezbarwnikowych brzegu powieki – raka podstawnokomórkowego (postaci guzkowej) ze znamieniem komórkowym i torbielakiem potowym.
  - ii) Wydaje się, że badanie wideodermoskopowe ma ograniczone zastosowanie w różnicowaniu guzów barwnikowych brzegu powiek.

- iii) Ze względu na rzadkie występowanie czerniaka brzegu powiek, użyteczność wideodermoskopii w diagnostyce tego nowotworu wymaga dalszych badań.
3. Struktury koloru żółtego (*starry milia-like cysts*, *cloudy milia-like cysts*, *half-moon sign*) stanowią cechy dermoskopowe dotychczas nieopisywane w literaturze w guzach brzegu powiek. Ich znaczenie w diagnostyce różnicowej wymaga dalszych badań.
4. Badanie wideodermoskopowe jest przydatnym narzędziem pomocnym w diagnostyce demodekozy ocznej.
- i) Pacjenci z objawami klinicznymi sugerującymi demodekozę oczną, ale z ujemnym wynikiem badania dermoskopowego, powinni zostać skierowani na klasyczne badanie mikroskopowe celem wykluczenia obecności *Demodex brevis*.
- ii) U pacjentów z ujemnym wynikiem badania mikroskopowego i objawami sugerującymi demodekozę oczną można rozważyć ponowną ocenę mikroskopową, z pobraniem materiału pod kontrolą dermoskopii.

PODSUMOWANIE

Stwierdzam, że przedstawione do oceny jako praca doktorska powyżej omówione publikacje są jednorodnie tematycznie oraz stanowią spójny cykl mogący być podstawą dysertacji doktorskiej. Są one właściwie udokumentowane i zilustrowane.

Udział Doktorantki w powstawaniu prac był znaczący, co podkreśla fakt bycia przez nią pierwszym autorem w dwóch pracach poglądowych i w jednej oryginalnej (w drugiej pracy oryginalnej Doktorantka jest drugim autorem, aczkolwiek jej udział w powstawaniu pracy był znamieny i polegał na współtworzeniu koncepcji pracy, wykonaniu części eksperymentalnej, opracowaniu i interpretacji wyników pracy oraz na współtworzeniu manuskryptu).

O prawidłowości metodyki oraz wysokiej jakości uzyskanych wyników świadczy fakt akceptacji do publikacji w renomowanych w środowisku lekarskim czasopismach.

Oceniam rozprawę doktorską lek. Karoliny Jaworskiej wzorowo z uwagi na ważność podjętego tematu i znaczenie praktyczne uzyskanych wyników. Realizacja założonych celów badawczych, poprawnie dobrane i zastosowane metody badawcze, a także swobodne poruszanie się w zakresie tematyki realizowanego zagadnienia, wskazują, że doktorantka jest osobą umiejącą zaplanować i prawidłowo przeprowadzić badanie naukowe, prawidłowo wyciągnąć wnioski i krytycznie omówić uzyskane wyniki. Na uwagę zasługuje opublikowanie własnych wyników badań oraz pracy poglądowej w wiodących, wysokopunktowanych periodykach naukowych, co dodatkowo podkreśla nowatorstwo, znaczenie oraz

wymierny aspekt praktyczny uzyskanych wyników. Należy nadmienić, że prace powstały w interdyscyplinarnym zespole, co świadczy o umiejętności Doktorantki nawiązywania współpracy z innymi zespołami badawczymi.

WNIOSEK

Rozprawa doktorska lekarz Karoliny Jaworskiej pt. „Zastosowanie wideodermoskopii w diagnostyce wybranych schorzeń powiek” pod kierunkiem promotora dr hab. n. med. Michała Sobjanka i promotora pomocniczego dr. n. med. Martynty Sławińskiej w mojej ocenie spełnia wymogi stawiane tego typu rozprawom określone w art. 187 Ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 ze zm.). W związku z tym zwracam się do Rady Nauk Medycznych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie lekarza, Panią Karolinę Jaworską, do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Mając na uwadze wagę podjętego tematu, implikacje kliniczne opublikowanych prac oraz sumaryczny IF=9,425 prac wchodzących w skład dysertacji, wnioskuję o wyróżnienie niniejszej rozprawy doktorskiej.

Warszawa, 04.09.2023

dr hab. n. med. Adriana Rakowska

adriana.rakowska@gmail.com